

Кривокульський О.Б., студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розкрито особливості формування та розвитку інноваційної діяльності промислового комплексу Тернопільської області у розрізі адміністративних районів. Окреслено територіальні пропорції процесу дифузії інновацій в регіоні.

The peculiarities of formation and development of innovative industrial activities in local administrative regions of Ternopil'ska oblast are disclosed. The territorial proportions of innovation's diffusion in Ternopil'ska oblast are explored.

Вступ. Актуальність теми. Одним з найважливіших завдань для України є розбудова високоефективного національного господарського комплексу. Інноваційна активність промислового комплексу є однією з основних умов для досягнення довготривалих, позитивних темпів економічного зростання економіки, так і промислових підприємств загалом.

Саме тому на сьогоднішній день дуже важливими є дослідження, які дозволяють встановити інноваційний потенціал промисловості, визначити проблеми та перспективи інноваційного розвитку промисловості регіону та питання розробки і забезпечення умов для впровадження інновацій на певній території.

Дослідження інноваційної активності дуже важливо проводити на регіональному рівні, тобто на рівні адміністративної області. Саме тому, ми розглядаємо інноваційну активність промислового комплексу на прикладі Тернопільської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші дослідження пов'язані з інноваційною діяльністю належать Торстену Хагерстранду, який є автором теорії дифузії інновацій. На сьогоднішній день тематикою регіональних аспектів інноваційної діяльності займається низка вчених: Д.М. Стеченко, А.В. Степаненко, С.І. Іщук, І.В. Гукалова, Б.М. Данилишин та інші.

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Об'єктом дослідження даної роботи є промисловий комплекс Тернопільської області. Предмет дослідження - науково-інноваційна діяльність промислового комплексу Тернопільської області. Метою дослідження є вивчення територіальних розбіжностей науково-інноваційної діяльності в промисловому комплексі Тернопільської області та аналіз кількісних показників, що характеризують інноваційний потенціал досліджуваної території, а завданнями - аналіз особливостей формування та розвитку інноваційної діяльності промислового комплексу Тернопільської області у розрізі адміністративних

районів та виявлення територіальних пропорцій процесу дифузії інновацій в регіоні.

Виклад основного матеріалу. Інновації - це нововведення в господарство ("ноу-хау") різного змісту - технологічні, наукові, сировинні, фінансово-побутові, енергетичні, управлінські та інші; це рушії науково-технічного прогресу.[3]

Виділяються п'ять типів інновацій: виробництво нового продукту чи відомого продукту в новій якості; впровадження нового методу виробництва; освоєння нового ринку збуту; залучення для виробничого процесу нових джерел сировини; проведення реорганізації (введення нових організаційних форм). [4]

До основних напрямків інноваційної діяльності в промисловості належить: розширення асортименту конкурентоспроможної продукції, впровадження енерго-, ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій, виробництво власних інформаційних технологій, технологічне і технічне оновлення та інші.

У промисловості Тернопільської області інноваційною діяльністю в 2010р. займались 40 промислових підприємств або 16,7% від загальної їх кількості, з них 33 підприємства активно впроваджували інновації. [1]

Однією з ознак впровадження інноваційного продукту у виробництво є реалізація його на ринку. Інноваційну продукцію у 2010 році реалізовувало 31 промислове підприємство, з них 10 підприємств (32,3%) – продукцію, що є новою для ринку. Обсяг реалізованої інноваційної продукції склав 277422,1 тис.грн. (5,6% до обсягу реалізованої промислової продукції в області). [1]

Структура витрат на інновації підприємств розподілилась таким чином: на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 57,6%; на внутрішні науково-дослідні розробки – 25,9%; на придбання інших зовнішніх знань та інші витрати – 16,5% (рис.1). [1]

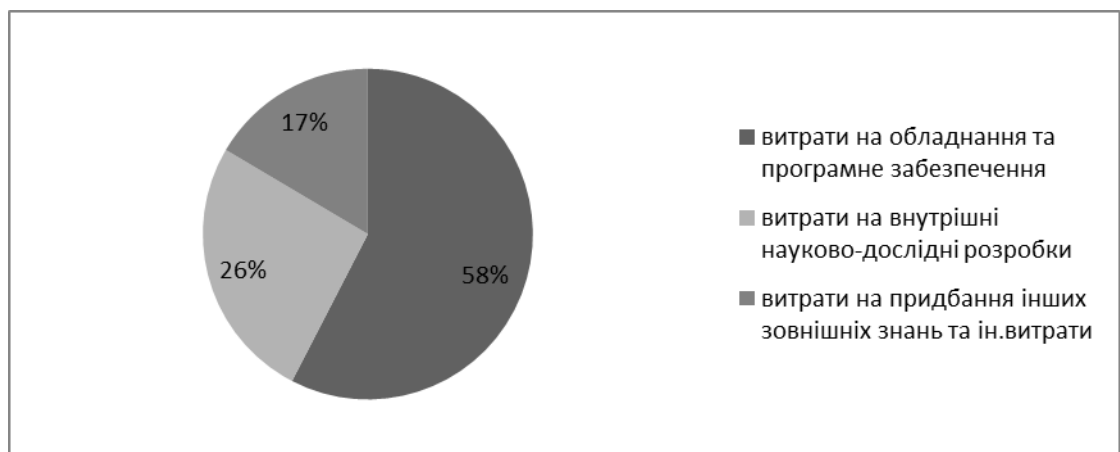

Рис.1. Структура витрат на інновації в промисловості Тернопільської області (за матеріалами [1]).

За джерелами фінансування 96,7% підприємств виконували інноваційні роботи за рахунок власних коштів, 2,7% – за рахунок коштів державного бюджету. [1]

У 2010р. 8 підприємств впроваджували нові інноваційні процеси. Ними впроваджено 21 новий технологічний процес (з них 7 – маловідходних, ресурсозберігаючих), 15 підприємств впроваджували інноваційну продукцію, ними впроваджено 87 інноваційних видів продукції (з них 6 видів машин, устаткування, приладів, апаратів, тощо). [1]

Обсяг фінансування інноваційної діяльності в промисловості Тернопільської області на період 2000-2010 роки зазнав значних змін. У 2000-2007 роках обсяг фінансування інноваційної діяльності поступово зростав, і найбільші значення були в 2008 році. Проте світова фінансово-економічна криза спричинила різкий спад в обсягу фінансування інновацій, і в 2010 році він є на дуже низькому рівні у порівнянні з 2008 роком (рис.2).

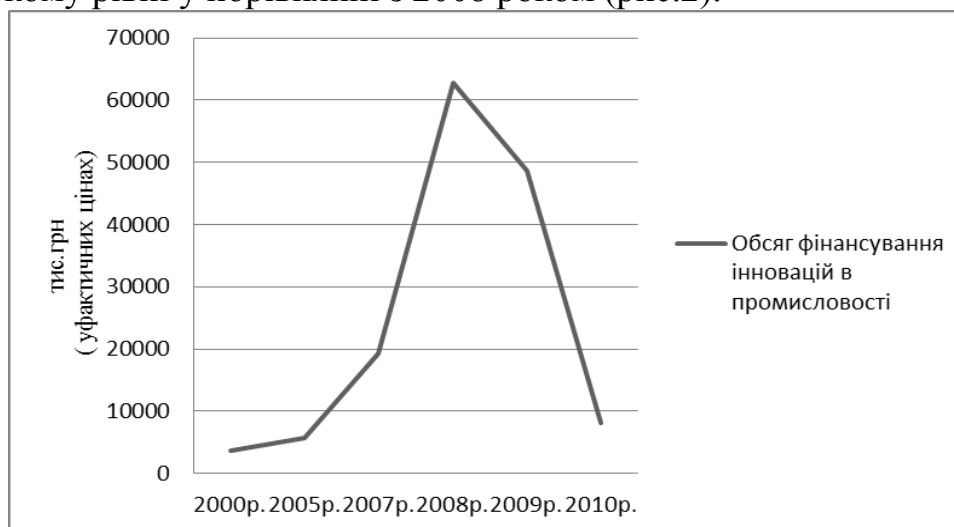

Рис.2. Динаміка обсягу фінансування інновацій в промисловості Тернопільської області (за матеріалами [1]).

Найбільше інноваційно-активних підприємств зосереджено в харчовій промисловості (17 підприємств), дещо менше в легкій промисловості (7) та в машинобудуванні (5).

Стимування інноваційної розвитку регіону пояснюється, насамперед, обмеженістю джерел його фінансування, пов'язане з фінансово-економічною нестабільністю в державі та кризовим станом більшості підприємств, які змушені реалізовувати інноваційні процеси за рахунок власних коштів. Відсутність власних коштів у підприємств для фінансування інновацій доповнюється іншими чинниками – високими кредитними ставками та неспроможністю отримання довготермінових кредитів, теперішнім масовим банкрутством банків. [4]

Також при аналізі інноваційної активності промислового комплексу Тернопільської області, дуже важливим є визначення територіальних розбіжностей дифузії інновацій в межах локальних адміністративних районів території (рис. 3).

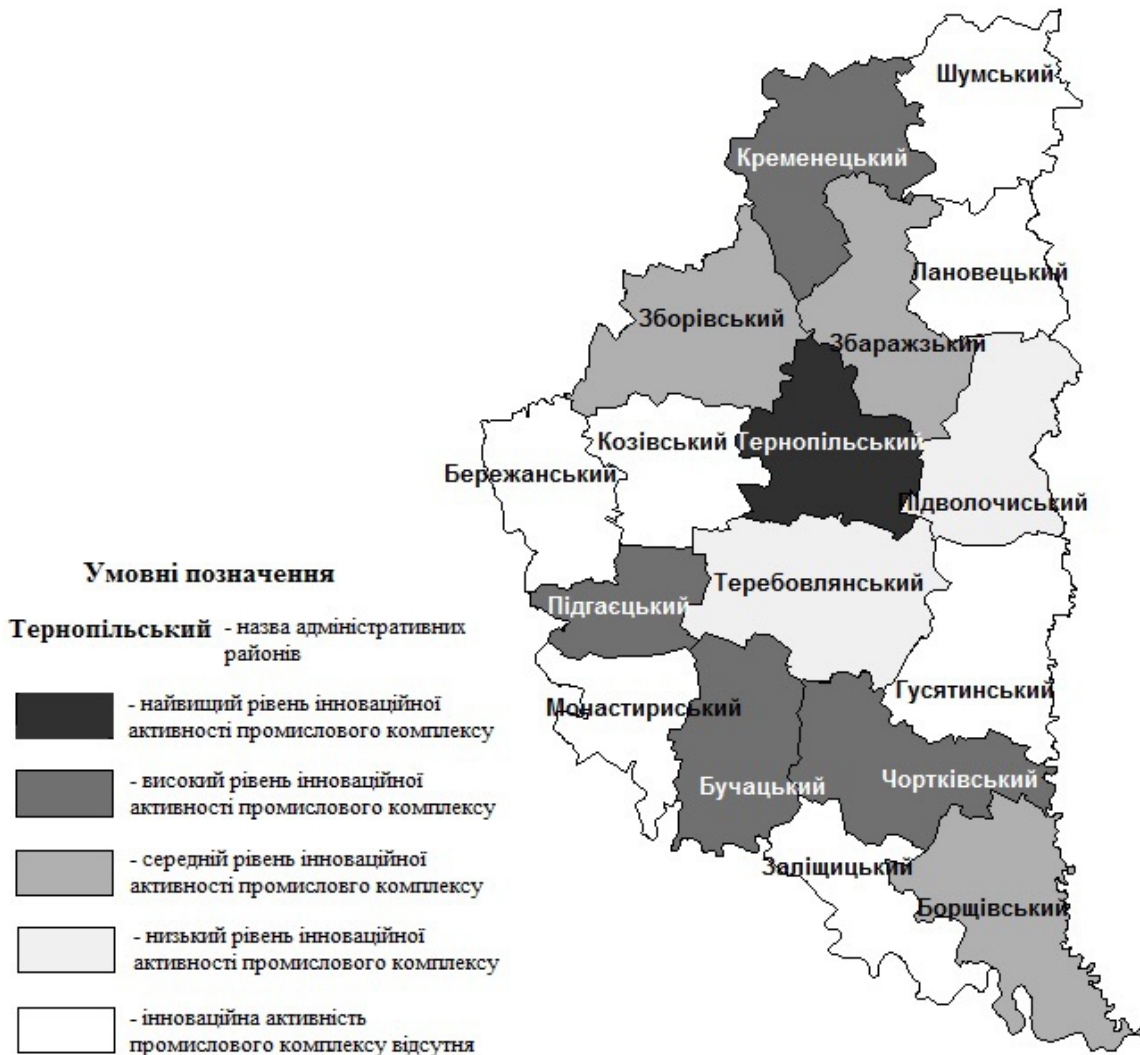

Рис. 3. Інноваційна активність промислового комплексу Тернопільської області

Найбільша кількість розроблених та впроваджених промислових інновацій характерна для власне Тернопільського району області (182621,6 тис. грн. у фактичних цінах) і для м. Тернопіль (53624,8 тис. грн.).

Порівняно високий рівень інноваційної активності мають Кременецький (5125,0 тис. грн.), Підгаєцький (18502,8 тис. грн.), Бучацький (11017,8 тис. грн.) та Чортківський (5689,7 тис. грн.) райони. Це зумовлено тим, що на даній території є значною концентрація великих промислових підприємств, які мають змогу запроваджувати новітні технології у виробництво. І промисловість, як галузь господарського комплексу, займає порівняно значну частку.

Низький рівень інноваційної активності в промисловому комплексі спостерігається в Тербовлянському (0,8 тис. грн) та Підволочиському (0,1 тис.грн.) районах.

В Заліщицькому, Монастириському, Гусятинському, Бережанському, Козівському, Лановецькому та Шумському районах рівень інноваційної активності знаходиться на нульовому рівні. Це зумовлено насамперед тим, що на даній території промисловий комплекс є слабо розвиненим; переважають невеликі підприємства, які не впроваджують новітні технології у виробництво.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, в Тернопільській області спостерігаються значні територіальні відмінності в формуванні інноваційної активності промислового комплексу. В семи адміністративних районах інновації в промисловості не впроваджуються. Проте навіть в Тернопільському районі та м. Тернополі, в яких спостерігаються найвищі показники, рівень впровадження інновацій в промисловості є дуже низьким.

Для покращення рівня інноваційної активності в області потрібно створити сприятливі умови для формування інноваційного комплексу, поліпшити фінансування освіти та науки, стимулювати надходження іноземних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Т.М.Грищук (за редакцією): Збірник промисловість Тернопільщини у 2005–2010 роках. - Тернопіль.: Головне управління статистики в Тернопільській області, 2010. - с.45-49.
- 2.С.Казмірчук. Інноваційний розвиток регіону: наявний потенціал, проблеми та перспективи / С.Казмірчук // Галицький економічний вісник. — 2010. — № 1(26). — С. 25-35.
3. Пістун М.Д. Сучасні проблеми регіонального розвитку: навчальний посібник / М.Д. Пістун, А.Л. Мельничук. - 2-ге вид. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. с. 73.
4. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П.С. Харів. – Тернопіль: “Економічна думка”, 2003. – 326 с.